

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

підготовки бакалавра

спеціальності 035 Філологія

освітньо-професійної програми Мова і література (англійська). Переклад

Луцьк – 2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ МОВ» підготовки бакалавра.

Розробник:

Одарчук Наталія Андріївна, доцент кафедри практики англійської мови, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

проф. Ущина В. А.

Силабус освітнього компонента перезатверджено на засіданні кафедри практики англійської мови, протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри:

Коляда Е. К.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150 / 5		Рік навчання 4
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр 7-ий
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські) 10 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання	англійська	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів _150_ / _5_		Рік навчання 4
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр 7-ий
		Лекції 4 год.
		Практичні (семінарські) 6 год.
		Самостійна робота 122 год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання	англійська	

II. Інформація про викладача (-ів)

Одарчук Наталія Андріївна

Науковий ступінь __ кандидат філологічних наук

Вчене звання __ доцент

Посада __ доцент

Контактна інформація 095 200 32 35, odarchuk@vnu.edu.ua, natalylutsk@gmail.com

Дні занять <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Серед філологічних дисциплін навчального плану закладів вищої освіти України теоретичний курс “Порівняльна типологія англійської і української мов” має чи не найбільше пізнавальне і навчально-виховне значення. Адже саме цей предмет, вивчення якого ґрунтується на всебічному порівнянні та співвіднесенні мовних одиниць, засобів їх поєднання і функціонування в словосполученні або реченні англійської та української мов, беззаперечно переконує студентів у тому, що українська мова за своїм лексичним багатством і різноманітністю засобів вираження стоїть врівень з усіма іншими розвиненими мовами світу. Співставляючи одиниці різних рівнів: звуки (фонеми), морфеми, лексеми, синтаксеми тощо в англійській і українській мовах, студенти віднаходять як ізоморфні (спільні), так і аломорфні (відмінні) риси та явища. Типологічний аналіз мовних одиниць і явищ здійснюється у межах кожного мікрорівня за допомогою порівняльного, компонентного і трансформаційного методів.

Предмет порівняльної типології будується на основі знань, отриманих студентами з теоретичних курсів фонетики, граматики, лексикології, стилістики англійської мови з урахуванням фактичного матеріалу відповідних аспектів української, а принагідно й другої іноземної мови, що вивчається. Обов'язковою умовою є знання англійської мови на рівні вище середнього (Upper-Intermediate, або ж B2+ за іншою шкалою).

Оскільки мова є суспільним явищем, то порівняльна типологія двох мов як частина мовознавчої науки, належить до гуманітарних наук. Вона пов'язана з такими суспільними науками, як історія, соціологія, психологія, народознавство, етнографія, логіка, із природничими науками – фізіологією, анатомією, а також семіотикою, зокрема лінгвосеміотикою, що стоїть на межі точних і гуманітарних дисциплін. Отже, знання, уміння й навички, отримані при вивченні курсу “Порівняльна типологія англійської і української мов”, як розширяють загальний світогляд студентів, так і допоможуть сформувати у них розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків та відношень, а також здійснювати правильні лексичні й граматичні трансформації при перекладі текстів.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Порівняльна типологія англійської і української мов» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою викладання курсу “Порівняльна типологія англійської і української мов” є систематизація знань здобувачів освіти, отриманих у ході вивчення теоретичної фонетики, лексикології, стилістики, морфології та синтаксису англійської мови; ознайомлення із сучасними тенденціями та напрямками розвитку зазначених аспектів. Особлива увага звертається на виявлення типологічних ознак порівнюваних фонетичних, лексико-стилістичних і граматичних явищ, розпізнання ізо- й аломорфних рис у зазначених системах обох мов та подальший розвиток навичок володіння будовою порівнюваних мов. Опанування курсу порівняльної типології англійської та української мов передбачає розуміння структури та функціонування мови, її міжрівневі та внутрішньосистемні зв'язки.

Основними **завданнями** вивчення освітнього компонента “Порівняльна типологія англійської і української мов” є:

- ✓ ознайомити здобувачів освіти з категоріальними апаратом та ввести в курс основних понять дисципліни;
- ✓ розширити знання здобувачів освіти про основні напрями досліджень в галузі фонологічних, лексикологічних та граматичних студій;
- ✓ сформувати у здобувачів освіти розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків та відношень;
- ✓ навчити здобувачів освіти розпізнавати ізоморфні та аломорфні риси у фонетичній, лексичній, граматичній системах англійської та української мов;

- ✓ розкрити основні лексичні й граматичні трансформації при здійсненні перекладу за відсутності еквівалентів у зіставлюваних мовах.

3. Soft skills.

- ✓ Аналітичне та системне мислення (виявлення закономірностей; структурування інформації: систематизація розрізнених знань з фонетики, лексики та граматики в єдину цілісну картину; застосування необхідної методології).
- ✓ Критичне мислення та оцінка інформації (сприяє міждисциплінарному підходу; адаптивності)
- ✓ Культурна грамотність та емпатія (об'єктивна оцінка лінгвістичних явищ; розуміння внутрішніх механізмів функціонування мови як суспільного явища)
- ✓ Навички вирішення складних проблем (рдатність здійснювати складні лексико-граматичні трансформації в умовах «лінгвістичної нестачі»).

4. Структура освітнього компонента.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Typology of phonetic, lexical, and stylistic systems of English and Ukrainian						
Тема 1. Contrastive typology, its aims and methods of investigation.	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 2. Typology of the phonetic and phonological systems	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 3. Contrastive Lexicology	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 4. Morphological structure of the English and Ukrainian word	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 5. Contrastive Stylistics	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Разом за модулем 1	75	10	5	55	5	
Змістовий модуль 2.						
Typology of morphological and syntactic systems of English and Ukrainian						
Тема 6. Contrastive morphology of English and Ukrainian	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 7. Typology of the parts of speech in English and Ukrainian. Noun. Verb.	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 8. Other parts of speech in the contrastive analysis	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 9. Typology of the of English and Ukrainian word-groups and simple sentence	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 10. Typology of the composite sentence	15	2	1	11	1	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Разом за модулем 2	75	10	5	55	5	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Контрольна робота (МКР)						30
Всього годин / Балів	150	20	10	110	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, УО – усне опитування, ЕК – експрес контроль, Т – тести, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота тощо.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю
Тема 1. Contrastive typology, its aims and methods of investigation.	14,5		0,5	12	2	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 2. Typology of the phonetic and phonological systems	15	0,5	0,5	12	2	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 3. Contrastive Lexicology	15	0,5	0,5	12	2	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 4. Morphological structure of the English and Ukrainian word	15	0,5	0,5	12	2	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Тема 5. Contrastive Stylistics	15,5	0,5	1	12	2	ДС/ УО/ ЕК/ Т
Разом за змістовим модулем 1	75	2	3	60	10	30
Змістовий модуль 2. Rules and Conventions of Communication						
Тема 6. Contrastive morphology of English and Ukrainian	15	0,5	0,5	12	2	ДС/Т
Тема 7. Typology of the parts of speech in English and Ukrainian. Noun. Verb.	15	0,5	0,5	12	2	ДС/Т
Тема 8. Other parts of speech in the contrastive analysis	14	0,5	0,5	12	1	ДС/Т
Тема 9. Typology of the of English and Ukrainian word-groups and simple sentence	14	0,5	0,5	12	1	ДС/Т
Тема 10. Typology of the composite sentence	17		1	14	2	ДС/Т
Разом за змістовим модулем 2	75	2	3	62	8	40
Види підсумкових робіт						Бал
Підсумковий письмовий тест (МКР)						30
Всього годин	150	4	6	122	18	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, УО – усне опитування, ЕК – експрес контроль, Т – тести, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти передбачає підготовку до практичних занять, проміжних контрольних робіт (експрес тестів) і підсумкового письмового тесту.

Теми, що винесені на самостійну роботу, розглядаються на лекціях частково і включають:

- ✓ Typological classification of languages. Language families.
- ✓ Prosody in English and Ukrainian
- ✓ The contrastive analysis of idioms in English and Ukrainian
- ✓ Figures of speech in English and Ukrainian
- ✓ Contrastive analysis of the members of the sentence in English and Ukrainian
- ✓ Contrastive analysis of the subordinate clauses in English and Ukrainian

IV. Політика оцінювання

Оцінювання здобувачів освіти регулюється [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Важливою є участь студента в обговоренні питань на практичних заняттях, а також у написанні поточних тестів, за що нараховуються бали. У разі відсутності студента на практичному занятті з поважної причини (що засвідчується медичною довідкою чи офіційним звільненням) можна здати пройдений матеріал, попередньо узгодивши час із викладачем. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

Обов'язковим є дотримання правил академічної доброчесності (детально за покликанням: [Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)). Під час написання проміжних і підсумкового тестів забороняється користуватися будь-якими підручними засобами (конспектами, смартфонами тощо).

За умови виникнення конфліктних ситуацій, здобувач освіти та викладач керуються [Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «Врегулювання конфліктів у освітньому процесі».

Визнаються результати навчання, отримані у неформальній освіті (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають ВОК «Комунікативна лінгвістика» як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів регулюються [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки](#).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є **залік**. Максимальна кількість балів за залік – **100** – виставляється за результатами виконання всіх видів навчальної діяльності, передбаченої цим силабусом.

На денній формі навчання

100 балів розподіляються таким чином:

40 балів – за активну участь в усному обговоренні питань на практичних заняттях (по **8 балів** за кожне);

30 балів – за проміжні контрольні роботи (у формі тестів), всього **5** тестів по **6** балів кожен (у тесті **12** питань, кожне питання має вагу **0,5** бала);

30 балів – за підсумковий письмовий тест (МКР) (у тесті **30** питань, кожне питання має вагу **1** бал).

На заочній формі навчання

100 балів розподіляються таким чином:

4 бали – за відвідані лекції;

30 балів – за активну участь в усному обговоренні питань на практичних заняттях (по **10 балів** за кожне);

36 балів – за проміжні контрольні роботи (у формі тестів), всього **6** по **12** балів кожен (у тесті **12** питань, кожне питання має вагу **1** бал);

30 балів – за підсумковий письмовий тест (у тесті **30** питань, кожне питання має вагу **1** бал).

Залік зараховується за умови, якщо здобувач освіти отримав не менше **60 балів**. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються.

Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – **100**.

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів,
де формою контролю є залік**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця : Нова книга, 2003. 160 с.
2. Деменчук О. В. Порівняльна лексикологія української та англійської мов. Рівне: “Перспектива”, 2005. 165 с.
3. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Вінниця: Нова книга, 2005. 224 с.
4. Левицький А. Е. Завдання з порівняльної граматики англійської та української мов: навч. посібник. К. : Освіта України, 2011. 246 с.
5. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2003. 459 с.
6. Мірончук Т. А. Збірник вправ з порівняльної граматики англійської та української мов. К. : МАУП, 2005. 128 с.
7. Мірончук Т. А., Одарчук Н. А., Рогатюк А. Є. Практикум перекладу. Луцьк : ВІЕМ, 2012. 40 с.
8. Ніконова В. Г. , Никитченко К. П. Курс зіставної лексикології англійської та української мов. К.: Видавничий центр КНЛУ. 2020. 460 с. <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/1192/Nikonova7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
9. Одарчук Н. А., Єфремова Н. В. Навчально-методичний комплекс з теоретичного курсу «Порівняльна типологія». Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 56 с.
10. Хомицька І. Контрастивна стилістика англійської та української мов: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 292 с.
11. Karamysheva I. D. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages : textbook. Vinnytsia : Nova Knyha Publishers, 2017. 336 p.
12. Kukhareno V. A. A book of Practice in Stylistics. Vinnytsia : “Nova Knyha”, 2003. 160 p.

Додаткова література

1. Багмут А. Й. Семантика й інтонація в українській мові. К., 1991. 78 с.
2. Бахов І. С., Мірончук Т. А. Stylistic Semantics in Interpretation. К. : ДП Видавничий дім “Персонал”, 2012. 152 с.
3. Брицин М. Я., Жовтобрюх М.А., Майборода А.В. Порівняльна граматики української та російської мов. К., 1978. 270 с.
4. Бровченко Т. О. Основи контрастивного аналізу мов. // Порівняльні дослідження з граматики англійської, української, російської мов. К.,1981.

5. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. К. : Наукова думка, 1992. 224 с.
6. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підруч. для студ. вищих навч. закладів. К. : Академія, 2004. 336 с.
7. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова. К. : "Вища Школа", 1997. 492 с.
8. Єфімов Л. П. Стилїстика англійської мови. Вінниця : Нова книга, 2004. 239 с.
9. Жлуктенко Ю. О. Порівняльна граматики української та англійської мов. К., 1960.
10. Залужна О. О. Лексико-стилістичні та структурно-синтаксичні особливості привативних дієслів в англійській та українській мовах.: монографія (Типологічні, зіставні, діахронічні дослідження). ДонНУ імені Василя Стуса. Вінниця: ТОВ «НіланЛТД», 2019. 314 с.
11. Загнітко А. П. Основи українського теоретичного синтаксису. Частина 1. Горлівка : ГДПШМ, 2004. 288 с.
12. Загнітко А. П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови (проблеми теорії) : навч. посібник. К. : ІСДО, 1993. 343 с.
13. Івченко А. О. Українська народна фразеологія: ономастика, ареали, етимологія. Х., 1999. 160 с.
14. Одарчук Н. А., Мірончук Т. А. Аглютинативність і полісинтетизм інуктитуту, мови канадських інуктів // Україна Канада: сучасні наукові студії: кол. моногр. Кн. 2. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. С. 16-24.
15. Одарчук Н. А., Мірончук Т. А. Світоглядні чинники формування інуктитуту та сучасні виклики мові канадських інуктів // КАНАДОЗНАВСТВО: суспільство, культура, мова: кол. моногр. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. С. 45–58.
16. Одарчук Н. А. Навчальний і виховний потенціал теоретичного курсу «Порівняльна типологія англійської і української мов» // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія. Вип. 30, 2020. С. 33–41.
17. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. К. : "Вища школа", 2003. 430 с.
18. Сучасна українська літературна мова / за ред. А.П. Грищенка. К.: "Вища школа", 2002. 567с.
19. Collins Cobuild: English Grammar. Harper Collins Publishers, 1994.
20. Thomson A. J., Martinet A. V. A Practical English Grammar. Oxford University Press, 1986.